

КОРДОН ЧУЖОГО І КОЛОНІАЛЬНА ДИФУЗІЯ

Колоніальний текст породжує не лише приріст інформаційного поля цивілізації, упорядковуючи, розширюючи та трансформуючи знання про приналежні території, але й встановлює лінію «розподібнення» свого і чужого, між якими вибудовується складна система взаємозв'язків закритості/проникності. Проникність кордонів понад як сто років тому дозволяла набагато більшу свободу сполучень елементів на різних рівнях (від культурного до антропо-фізичного). Поєднання й остаточне злиття факту та уявлення породжує феномен володіння-відсторонення, що веде до перетворення літературного тексту, який висвітлює історію влади метрополії над колонізованою територією. Визнання чужого своїм (як і протилежна дія) існує в полі вибудованих кореляцій, що моделюють бажане/загрозливе, котре, своєю чергою, може розглядатися як спокусливе/заборонене. Використовуючи приклади з передостаннього роману Крістіана Крахта «Імперія», ілюструється зв'язок між постколоніальним текстом початку XXI століття та класичними текстами колоніального періоду німецької історії (кінець XIX – початок XX століть). Демонструються та аналізуються загальні механізми утворення дифузного уявлення про «білого» і «темного» з одночасним розмежуванням їхніх легітимних територій.

Ключові слова: колоніалізм; роман; Чуже/Своє; конструювання; дифузія.

Враховуючи специфіку інтелектуальної картини в Німеччині наприкінці XIX – на початку XX століття, інколи важко відділити виразно колоніальні книги (де жанр цілковито зливається з формою та ідейним наснаженням, як це відбувається, наприклад, у багаточисельних серіях *Heftromane*) від досліджень, де колоніальні інтенції складають фон, у котрому «вкорінюється» «начебто» неколоніальний об'єктивізм науки. Позитивістський узагальнюючий-систематизуючий погляд на світ і людей у відомому дослідженому картографованому світі співпадає в Німеччині з настроями та стратегією національно-державного об'єднання та укрупнення, котрі пов'язуються з іменем Бісмарка. Це рикошетом позначається на прилеглих територіях, у першу чергу на Австрії, на що вказує М. Чакі, досліджуючи трансформації та специфіку жанру оперети. Тому не дивно, що «збирання німецьких земель» стосується не лише європейських територій, колоній, причому – не лише суто німецьких, але й збирання інтелектуального портрету суб'єкта, складеного з чинників цивілізованості й «природності».

Одночасна дія різнобічно направлених векторів дозволяє творам колоніального дискурсу бути водночас дражливими й конвенційними, упорядковуючи переважно не «зміст» історій/текстів, а «форму» їхнього підпорядкування суб'єкту. Межові території, граничні стани свідомості, межові вирази тілесного і «термінатори» сексуальності стають шляхами багаторозового розподібнення цивілізації та дикунства, не полишаючи при цьому взаємного віддзеркалення потягів взаємоперетворення. Колоніальна історія переповідає не лише історію загарбання і засвоєння,

інвольвації, але й перебудови внутрішніх процесів метрополії, котра через «чуже» відкриває своє «інше».

Розкриваючи цю дифузію «обілення» тубільця і взаємопроникнення дискурсів західного суб'єкта та «первісного», Крістіан Крахт у романі «Імперія» [10] фіксує: «Розкуйовджені легким вітром верхівки пальм коливаються самотньо в пообідді. Райський птах попішає зникнути посеред гілок чагарників, коли бачить, як наближаються двоє. Макелі показує Слюттеру, де раніше збирали врожаї кокосів, а зараз дійсно вже ніхто не опікується цим, просто жаль, що так відбувається, та це ж просто позиція, стійке і непохитне переконання його народу. Все просто залишають стояти і лежати, немає жодної відповідальності, вони – наче діти, яким набридають усі іграшки. Слюттер дивується юному Макелі, який настільки став уже німцем, що підходить до своєї раси з тими ж оцінками, з якими б це робив службовець міністерства колоній. Ось, це, це – кокоси, якими Енгельгардт харчувався весь цей час? І нічого іншого? А сам молодий чоловік? Макелі трохи присоромлено посміхається. Цей білий бородань в уніформі й зі зброєю не така погана людина, не нелюд, як той, що втілює собою людину в Гоббсовому «Левіафані», проте він залишається тим, хто вторгається на їхню територію, і тому він, як і кожен такий, є небезпекою. Того музику він, Макелі, вигнав, тоді це тривало один рік, а з цим він не може так довго чекати»¹ [10, с. 221–222].

Серед існуючих досліджень історичних, культурних та літературних особливостей розвитку європей-

¹ Тут і далі переклад автора статті.

ської цивілізації в II пол. XIX – на поч. XX ст. не бракує розвідок, присвячених колонізаційним змаганням Великобританії чи Франції. Німеччина з її, хоч і не надто обсяжними, проте численними колоніями належить до своєрідної «фігури замовчування» як у вітчизняному, так і у власне німецькому науковому дискурсі, причини чого варто шукати, перш за все, в її ролі під час Другої світової війни. Поширення пост-колоніальних та імагологічних студій у II пол. XX ст. здійснило своєрідний прорив у неформальній «забороні» опрацювання цієї теми, що стало поштовхом до досліджень аспектів присутності німецької влади в різних ареалах – Африці, Америці, Азії та Океанії. Роботи таких дослідників, як Г. К. Бух [2], Е. Дйомо [4], Р.Флорак [5] та інші, закладають базис і координати осмислення минулого Німеччини з позицій критики расизму й колоніалізму, ревізії екзотизму та за допомогою залучення екстралітературних пластів культурного досвіду.

К. Крахт, відправляючи героя до Нової Померанії, підхоплює від книг зламу XIX – XX століть ноту пошуків втраченого раю – і втраченої самості з можливістю її відновлення: «На борту "Принца Вальдемара" знаходився молодий Август Енгельгардт із Нюрнберга – бородань, вегетаріанець, нудист. Деякий час тому він опублікував у Німеччині книгу з повною ейфорії назвою "Безтурботне майбутнє" й тепер мандрував до Нової Померанії, щоб придбати землю для кокосової плантації, конкретно скільки – він собі не уявляв. Він стане плантатором, проте не з жадоби наживи, а виключно з укоріненого в глибинах душі переконання, що за допомогою своєї величної ідеї він зможе назавжди змінити світ, котрий видавався йому таким низьким і жорстоким» [10, с. 19].

Після «Ноа Ноа» П. Гогена, праць В. Сегалена, захоплення скульптурним примітивізмом та архаїкою на початку XX ст. (яке приходить на зміну не менш потужному захвату перед далекосхідним мистецтвом наприкінці XIX ст.) виражається в пошуках сутності суб'єкта через зняття зайвих покровів (не в останню чергу й через буквалізм) цивілізованості з нього. Бути примітивним і близьким до «першовитоків» означає бути нагим і «єдиним» із природою – те, що митці колонії Монте-Веріта реалізували в Європі у своїй версії «Аркадії», втілював А. Енгельгардт, а за ним – і К. Крахт у романі. Райська природа як абсолют дружнього ставлення до людини стає максимально органічним оточенням, вартим того, щоб вирушити на край світу. Наблизитися до Бога – це позбутися первородного гріха й «винести за дужки» стать і сексуальність як джерела «сорому».

Тіло в колонії – це глибинне пізнання зв'язку, котрий існує між природними явищами та фізіологічними реакціями, це зміни настрою під впливом атмосферних коливань і результат локалізації серед дерев / води/спеки/задухи/дощу/незнайомих запахів. У цьому сенсі переживання колоніального досвіду стає для оповідачів чи протагоністів творів школою, з одного боку, імпресії, а з іншого – аналізу та відкриття своєї прихованої натури. Із цієї точки зору будь-який твір про колонії для автора стає актом самозаглиблення, що особливо помітно в книзі В. Фольца «У сутінках

Рімбі»: «Сонце піднімається і безжалюдно палить побілілі води, під дахом із пальмових гілок – палюча спека, заледве пом'якшена свіжістю води <...> ми линемо водою посеред спеки опівдні, навіть природа, здається, заснула. У легкій піжамі, спітнілий, я лежу, мріючи, на похідному ліжку, занадто розморений, щоб читати. Часом думки зникають, а після короткого сну прокидаєшся, ніби скупаний потом, щоб потім знову відлінути по той бік сну» [13, с. 14].

Сексуальне, як екстремальне переживання тілесного, стає формою межового досвіду, що розкриває поєднання чинників інстинктивно-тваринного та інтелектуально-ціннісного, що не завжди фіксуються за культурною приналежністю: «Ми бачимо юного Макелі, котрий прямує островом із думками про те, як упіймає розкішного птаха з зеленим пір'ям, щоб подарувати Енгельгардту, бо його господар, відчуває він, незважаючи на візит із Німеччини, здається таким самотнім. У небі і на пальмах Макелі вишукує бажану пташку, а коли він виходить із заростів, його неочікувано рвучко хапає неймовірно сильний вкритий ластовинням гельголандець, вихлюпує лубрикант собі на великий та вказівний пальці – із цієї метою він узяв пляшку кабаконської кокосової олії – обмазує голівку свого ерегованого члена і в затінку пальм гвалтує хлопчика, що болісно кричить, наче поранений звір. Перелякані птахи злітають у небо, кружляють і не можуть впокоїтися. Ми знову побачимо Аукенса вже мертвим, голим, пузом догори, на землі, з розтрощеним черепом, з якого назовні трохи витікають мізки. Мухи метушаться навколо лискучої і ще вологої рани на його потилиці – здається, наче вона трохи пульсує, начебто в ній ще не згасли рештки життя, тримаючись за це місце. Макелі тут немає, Енгельгардт видніється поруч, наче тінь. Проти вечора розбухується дощ і змиває сліди крові. Чи ж то Енгельгардт сам розтрощив кокосовий горіх об голову антисеміта, а чи на голову Аукенса у тих же пальмових заростях, де він учинив наругу над юним Макелі, впав фрукт і його вбило, чи, може, рука хлопця-аборигена підняла камінь для захисту – все це розчиняється в мареві оповідної неясності. Упевнено можна говорити лише про те, що гельголандець під ударом твердого округлого предмету із цього світу відправився до своєї Ультіма Туле, з осяяного сонцем берега з пальмами – в холодну сутінь льодового царства» [10, с. 128–129].

У землях, що знаходилися під захистом німецького райху, присутність держави визначалася впровадженням управлінського апарату та символічних ознак влади – перш за все, поштових марок та грошових одиниць: і те, й інше – це абсолютно чужі аборигенському світу категорії.

Ще 1878 року в книзі М. Бухнера «Подорож через Тихий океан» [3] велику частину уваги автор приділяє функціонуванню державного, ненімецького (англійського) апарату на колонізованих територіях. У праці «Самоа. Земля, люди та місія» [11] Г. Курце так само детально аналізує роботу християнських місій на колонізованих територіях, вкраплюючи інформацію про неї поміж етнографічними заувагами стосовно побуту та організації життя аборигенів. Після детального огляду великою мірою етнографічного характеру

3. Генте у праці «Самоа. Подорожні замальовки» [7] у 15 розділі «Майбутнє Самоа», виходячи з аналізу економічних передумов та характеру господарювання, робить передбачення можливого господарського розвитку на цих землях. Подібні зауваження робить Л. Гаазе у книзі «Через невідомий Камерун» [9], де описи прокладених доріг, організація європейських укріплень, функціонування лепрозоріїв стають підставою для провіщення майбутнього процвітання колонії під самозреченим наглядом управлінців. Подібні пасажи виникають небезпідставно: активність, із якою відбувалося освоєння колонізованих територій та наближення їх до стандартів метрополії, заслуговує на увагу.

К. Крахт у романі «Імперіум» відображає цю специфіку організації офіційного життя спочатку в Гербертсгее, нині – Кокопо, а потім – у Рабаулі. Гербертсгее, закладений німецькими колоністами, став своєрідним зліпком із адміністративного німецького центру, де різні сфери влади розгалужуються та утворюють власні зони впливу. Однак, на відміну від материкової землі, обставини, їхнє функціонування «пом'якшуються» кліматично-природними особливостями колонії. Коли Ф. Гребнер у роботі «Новий Мекленбург (архіпелаг Бісмарка)» зазначає, що «моєю позицією при участі в авторстві книги була позиція етнографа, бажанням – уникнення неповноти, що ускладнює наукове використання більшості творів подорожньої літератури», він говорить головним чином як учений та функціонер метрополії, виражаючи дух точності, систематичності представлення інформації та повної відповідальності за будь-які наведені фактичні дані – «неповнота при називанні деяких свідчень, що зберігаються у Берлінській колекції, спричинена лише моїм переїздом до Кельна» [8, с. 11], продовжує він, одразу ж відсилаючи до тих місць та джерел, де можна «перекрити» недостатній виклад.

К. Крахт у своєму романі діє в інший спосіб: використовуючи реальні історичні постаті, як то А. Галя, губернатора Нової Гвінеї чи Емми Форсайт, відомої як «Емма – королева Нової Гвінеї», та інших, переповідаючи перипетії їхнього життя, переплавляє й перетлумачує їх відповідно до романтизуючого духу віддаленої колоніальної території, до морського клімату, хвиль, плантацій та загальної «розслабленості». Персонажі та їхнє життя відповідають стереотипізації сингармонійно із «життям серед парадизу», як вони бачилися з віддаленої метрополії. «Отже, він ступив на веранду, відрекомендувався та схилився у поклони. Фрау Форсайт, хоч і напівкровка, говорила прекрасно, можна навіть сказати – понаддосконалою німецькою мовою. Подали холодний чай, печиво, нарізані кубиками манго з увіткнутими в них шпажками <...> Потому фрау Форсайт вказала <...> на казуаринові дерева, з яких щільно один до одного звисали вниз головою калонги, ніби кокони на голих гілках <...> За великої спеки, пояснила вона, проникливо при цьому заглядаючи Енгельгардтові в очі, вони обливають крила власною сечею, а змахування крилами та випаровування рідини створює потрібний охолоджуючий ефект...» [10, с. 57–58], – так описує письменник візит

героя до королеви Емми, працюючи водночас із пластом екзотики та з порушенням норм пристойності, що сприймається не як образа чи не *comme il faut*, як було б на материк, а як особлива оригінальність, свобода та звільнення від умовностей європейського суспільства (також і у плані сприйняття тілесного).

К. Крахт, описуючи «мирне оволодіння» островом Кабакон, де герой стикається з «невинними» мирними аборигенами, працює на кількох рівнях: «Він зістрибнув із каное у воду, пробрів останні метри до берега і впав на коліна на піску в неймовірному захваті; для кількох чорних у човні та ще декількох аборигенів, що з'явилися на березі з певною флегматичною цікавістю (а один з них взагалі, ніби пародіюючи себе та свою расу, мав нижню губу, проткнуту кісткою), Енгельгардт виглядав, ніби щирий віруючий, що молився перед ними, у той час як нам, цивілізованим, це нагадувало б картину висадки конкістадора Ернана Кортеса на неторканому березі Сан Хуан де Улуа, намальовану, якби це було можливо, манерою, де був би перехід від Ель Греко до Гогена, де б експресивне рвучке зображення загарбника Енгельгардта навколішки раптом би отримало риси Ісуса Христа» [5, с. 65–66]. Пародіюючи класичний колоніальний сюжет, автор конструє сцену як парафраз поклоніння аборигенів Кортесу, сцени хрещення та беатифікації цього колонізованого краю, не забуваючи зробити акцент на флегматизмі та аборигенських «лінощах» (традиційна фігура колоніальних текстів німецького і французького ареалів) – й експресіонізму-академізму живописного бачення.

Етап політико-етнографічного висвітлення життя колоній та ролі Німеччини, здійснений протягом другої половини XIX століття, відбувався фактично паралельно з освоєнням цих земель, тому тексти слугують своєрідними покажчиками, довідниками, не позбавленими, однак, близькості до художньої літератури, адже частка фіктивності в них здебільшого відповідає ідейному спрямуванню книги та ідеологічним інтересам – приблизно так само, як відбувалося з книгою Генрі Болінброка «Подорож до Демерари» [1], фрагменти з якої Генріх фон Клейст переклав та опублікував у 10, 11 і 12 випусках «Berliner Abendblätter» за 1811 рік. Ці фрагменти утворюють частину аркадійно-рустикальних замальовок із колонії Демерара в Карибському морі, фактографічна цінність котрих, на жаль, не перевищує їхніх поетичних поривань.

Тому прикметною стає поява у 1900 році праці Гайнріха Лойца «Колонії Німеччини» [12], яка своєрідним чином на порозі нового століття підбиває підсумки зусиль імперії в колонізації. Шість розділів книги окреслюють універсум колоній та їхній зв'язок із «центром», самою Німеччиною: «Історичний екскурс», «Здобуття колоній», «Землі і люди в німецьких колоніях», «Війни і дослідницькі подорожі в німецьких колоніях», «Продукція колоній», «Подорожі до та в колоніях». Цей простір характеризується як хронологічно, так і топічно; у ньому присутнє як минуле, теперішнє і майбутнє, так і три ареали – Африка, Азія та Океанія. «Життєвий простір» німців розширюється майже на весь світ. Не можна не пригадати, що подібне остаточне «оволодіння» світом між 1905 та 1908

роками здійснять французи, опублікувавши шеститомну енциклопедію «*Homme et la terre*», більшість сторінок якої будуть присвячені колонізованим територіям.

Світові виставки з їхнім поширенням ідей про досяжність далеких світів сприяли не лише захопленню, але й вливалися в настрої протилежного характеру. Широкомасштабне розповсюдження расових ідей наприкінці XIX та протягом першої третини XX століття, активізація націоналістичних рухів породили феномен остраху перед «чужинцем», що особливо яскраво проглядається у трансформації ставлення до Китаю та образу «жовтошкірого». З початку XIX століття на нього поширюється стереотип відсталості країни, який наприкінці того ж століття стає образом небезпеки, яка загрожує західному світу. Література в цьому зіграла не останню роль, хоча, звичайно, «першою скрипкою» були засоби масової інформації, які спочатку в Америці, а потім у Європі розповсюджували кліше «жовтої небезпеки».

Що ж стосується літератури, то роман Пітрона Дунера «Останні дні республіки» (1879) та Міхаеля Георга Конрада «У пурпуровій темряві» (1895) стали першими вісниками небезпеки, яка загрожує цивілізованому світу зі Сходу. Ще чотирма роками пізніше французький автор Октав Мірбо опублікував роман «Сад тортур», де поєднав фантазм жорстокості з візіями сексуальних насолод, вивільнених з-під гніту заборони та мовчання. І тим самим на початку XX століття в літературі, зокрема німецькій, розпочинається своєрідна «колонізація уявного», коли ідеї, мрії, фантазії, виокремлена завдяки Зігмунду Фройдю підсвідомість споживача культурного продукту стануть благодатним ґрунтом для освоєння знаряддями колонізаційних військ. Ця метафора має під собою незаперечні підстави у вигляді специфічного літературного

жанру, який особливо розвинувся на початку XX століття. Це – роман про Іноземний легіон, відомий нам перш за все за Ернстом Юнгером («Африканські ігри») та Фрідріхом Глаузером («Гуоррама») – але також і за навалюю паралітературних утворень на кшталт серії про Гайнца Бранда [6, с. 128], яка складалася з більш ніж ста книг. Жанр, котрий, власне, стирає межу між уявленнями про «цивілізоване» і «дикунське», всередині яких можна побачити заміну і заміщення елементів різних серій значення, де відбувається вельми вправно відчутий Крістіаном Крахтом перехід між станами людськості та її антоніма: «Енгельгардт хоче поговорити зі своїм гостем, хоче відкрити йому все, що він пізнав, справді все, та потрібний момент, на жаль, вже минув. І він продовжує шепотіти сам до себе, міряючи кроками своє помешкання: і Ніцше також у передчутті свого кінця, після катастрофи в Туріні, поїдав свої випорожнення, це велике замкнене коло, стрічка Мебіуса, вогненне колесо, калачакра – Ніцше просто у своєму затемненому розумі не зміг додумати все до найостаннішого кінця, він не був змушений тривалий час усі ці роки переживати голод; а Енгельгардт тут, серед цих нещасних канібалів, котрі схибили зі шляху свого природного, Богом даного інстинкту, на якому їх заплутали своїми теревеннями місіонери, хоча все так немислимо просто: не кокос єдина природна форма харчування людини – сама людина є такою. Пралюдина часів свого Золотого віку харчувалася іншими людьми, вона, ergo, була богорівною у своєму становленні, тою, що поверталася у свій Елізіум із блукань собою самою: була God-eater'ом, богоїдцем. І Енгельгардт хапає половинку кокоса, в якій зберігається його відрізаний палець, обережно здмухує з нього сіль і кусає, перемелюючи кісточку зубами» [10, с. 221].

Список використаних джерел

1. Bolingbrook H. A Voyage to the Demetrary (übers von H. von Kleist) // Berliner Abendblätter. – Folgen 10–12. – 25.03 – 05.04.1811.
2. Buch G.C. Die Nähe und die Ferne / Hans Christoph Buch. – F.a.M. : Surkamp, 1991. – 134 S.
3. Buchner M. Reise durch den Stillen Ozean / Max Buchner. – Breslau : Kern, 1878. – 470 S.
4. Djomo E. «Des Deutschen Feld, es ist die Welt!»: Pangermanismus in der Literatur des Kaiserreichs, dargestellt am Beispiel der deutschen Koloniallyrik ; ein Beitrag zur Literatur im historischen Kontext / Esafe Djomo. – St. Ingbert : Röhrig, 1992. – 296 S.
5. Florak R. Bekannte Fremde. Zu Herkunft und Funktion nationaler Stereotype in der Literatur (Studien und Texte zur Sozialgeschichte der Literatur 114) / Ruth Florak. – Tübingen : Niemeyer, 2007. – 255 S.
6. Galle H. Volksbücher und Heftromane. Band I / Heinz Galle. – Lüneburg : Dieter von Reeken, 2009. – 260 S.
7. Gentne S. Samoa Reiseschilderungen / Siegfried Genthe. – Berlin : Allgemeiner Verein für Deutsche Literatur, 1908. – 306 S.
8. Graebner F. Neu-Mecklenburg (Bismark-Archipel). Die Küste von Umuddu bis Kap St.Georg. Forschungsergebnisse bei den Vermessungsfahrten von S. M. S. Möwe im Jahre 1904 / Fritz Graebner. – Berlin : Dietrich Reimer, 1907. – 249 S.
9. Haase L. Durchs unbekannte Kamerun. Beiträge zur deutsche Kulturarbeit in Afrika / Lene Haase. – Berlin : Egon Fleischel, 1915. – 139 S.
10. Kracht Ch. Imperium / Christian Kracht. – F.a.M : Fischer Taschenbuch, 2013. – 242 S.
11. Kurze G. Samoa. Das Land, die Leute und die Mission / Georg Kurze. – Berlin : Martin Warneck, 1900. – 108 S.
12. Leutz H. Die Kolonien Deutschlands, ihre Erwerbung, Bevölkerung, Bodenbeschaffenheit und Erzeugnisse / Heinrich Leutz. – Karlsruhe : Scherer, 1900. – 151 S.
13. Volz W. Im Dämmer des Rimba. Sumatras Urwald und Urmensch / Wilhelm Volz. – Breslau : Ferdinand Hirt, 1922. – 112 S.

ГРАНИЦА ЧУЖОГО И КОЛОНИАЛЬНАЯ ДИФФУЗИЯ

Колониальный текст порождает не только прирост информационного поля цивилизации, упорядочивая, расширяя и трансформируя знания о принадлежащих территориях, но и устанавливает линию «различения» своего и чужого, между которыми выстраивается сложная система взаимосвязей закрытости/проницаемости. Сочетание и окончательное слияние факта и представления порождает феномен владения-отстранения, что ведет к превращению литературного текста, освещает историю власти метрополии над колонизированной территорией. Признание чужого своим (как и противоположное действие) существует в поле выстроенных корреляций, моделирующих желаемое/угрожающее, которое, в свою очередь, может рассматриваться как соблазнительное/запрещенное. На примерах из предпоследнего романа Кристиана Крахта «Империя» продемонстрирована связь между постколониальным текстом начала XXI века и классическими текстами колониального периода немецкой истории (конец XIX – начало XX веков). В целом демонстрируются и анализируются общие механизмы образования диффузного представления о «белом» и «тёмном» с одновременным разграничением их легитимных территорий.

Ключевые слова: колониализм; роман; Чужое/Свое; конструирование; диффузия.

A MARK OF THE OTHER AND COLONIAL DIFFUSE

The article deals with the field of postcolonial text as a field of knowledge of civilization. This inter-colonial text generates not only an increase in the information field of civilization, but orders, expands and transforms the knowledge of the colonial territories. The combination and final merging of fact and representation generates the phenomenon of possession-detachment, which leads to the transformation of the literary text and illuminates the history of the power of the metropolis over the colonized territory. The object of the study is the novel *Imperium* by the German writer Christian Kracht. Notwithstanding enough popularity, Kracht's novel has not yet become the subject of close scrutiny in the aspect of comparing the book with the colonial texts of 'Jahrhundertwende'. Thus, with the help of the interrelationships of the modern text and the works of the authors of the late 19th and early 20th centuries, the colonial constructs of the past are linked with the critical picture of the consciousness of the present. The aim of the work is to show the interrelations between the discourses of research and literature of the late 19th – early 20th centuries and the beginning of the 21st century.

Key words: colonialism; novel; Alien/Own; Construction; diffuse.